СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 123. — Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 26. мая, 1923.

VOL. XXXI. — No. 123. — Jersey City, N. J., Saturday, May 26, 1923. — THREE CENTS

ФІНАНСОВІ ІНСТИТУЦІЇ ПЕРЕСТАЮТЬ ДАВАТИ ПОЗИЧКИ НА БУДІВЛІ

НЮ ЙОРК, 24. мая. — Згідно зі загрозою деяких банків, що перестануть давати позички тим будівляним підприємцям, які виявляють охоту до згоди зі страйкуючими будівляними юніями, богато фінансових інституцій, які спеціяльно посвячувалися видаванню будівляних позичок, почало вже відтинати фінансові кредити будівляному промислови.

Що правда, вони заперечують, буцімто зменшене позичок стояло в якій злуці зі страйками та заявою банкирів, а складають всю вину на непевність ринку.

НОВИЙ БУДІВЛЯНИЙ СТРАЙК

НЮ ЙОРК, 24. мая. — Всі будівляні робітники, заняті ношеннем вапна та цеґол при нових будовах в цілім повіті (кавнті) Гадсон, в стейті Ню Джерзі, вийшли на страйк, бо підприемці не захотіли підвисшати їх робітничої плати з 7 долярів в день на 8 долярів. З ними вийшли на страйк очевидно автоматично й мулярі, разом понад тисячу людий.

Товариство будівляних підприємців Гудсонського повіту зібралося на наради в сій справі. Зарядчики товариства подали до газет заяву, що мовляв вони не знають зовсім, чому робітники вийшли на страйк.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ СТАВИТЬ РІШУЧІ ДОМАГАННЯ ДО МОРЯЦЬКОЇ ЮНІЇ

СІЕТЕЛ, Вашінгтон, 24. мая. — Уряд Американської Федерації Праці предложив Центральній Робітничій Раді міста Сіетел домагання, щоби всі моряцькі юнії міста заявилися отверто в справі своїх звязків з Промисловими Робітниками Світа, в справі зносин з совєтським урядом в Москві та своєї льояльности для Федерації Праці.

Хоча Федерація Праці зажадала відповіди до двох тижнів і сей речинець уже проминув, моряцька юнія ще не відповіла.

ЗАХОДИ КОЛО ПОСТАВЛЕННЯ КАНДИДАТУРИ БОРИ НА ПРЕЗИДЕНТА

КОЛАМБАС, Огайо, 24. мая. — Місцевий Комітет Сорок-Осьми вже почав акцію за поставленнем кандидатури сенатора Бори на президента Злучених Держав. Комітет розіслав вже до підпису петиції, хоча стейтовий секретар Бравн повідомив комітет, що підписуванне петиції не важне так довго, поки уряд не дістане власноручно підписаної заяви Бори, що він годиться бути кандидатом.

ЗНОВА НОВЕ ГОРІВЧАНЕ РОЗПОРЯДЖЕННЄ

ВАШІНГТОН, 24. мая. — Урядовці заповідають видання в короткім часі нових розпорядків про воження алькоголю на морю, які з одної сторони, будуть годитися з недавним рішенем Найвисшого Суду Злучених Держав, а з другого, не будуть противитися законам чужих держав.

Як відомо, Найвисший Суд заявив, що після його розуміння прогибіційного закона чужинецькі кораблі не мають права возити на собі алькоголічних напитків ані для своїх пасажирів ані для своєї моряцької залоги, коли відуть в обруб три-милевої прибережної полоси Злучених Держав, яка вважається вже приналежною до території американської держави. Зате закони чужих держав постановляють звичайно, що корабельний заряд є обовязаний мати на покладі корабля певну скількість алькоголю для лічничих цілий так для моряків, як і для пасажирів.

Від видання згаданого рішення Найвисшого Суду американські урядники ломили собі голову над тим, як погодити сі дві, противні собі постанови. Тепер вже вони хваляться, що їм вдалося найти розвязку: чужі кораблі, віїзджаючи на американські (прибережні) води не будуть мати права мати на собі алькоголю, призначеного для пиття, але зате вони будуть мати право везти таку скількість алькоголю, яку чужі держави вважають потрібною для лічничих цілий, якщо корабельний лікар возьме сей алькоголь під свій заряд. Таке й має бути видане рішенне вже в найблизшім часі.

БОРОТЬБА ЗА УЧАСТЬ АМЕРИКИ В СВІТОВОМУ СУДІ

НЮ ЙОРК, 24. мая. — Боротьба за приступленне Злучених Держав до світового суду при Лізі Народів, як се пропонує президент Гардинг, обертається тепер коло питання давнійшого становища президента в час його виборчої кампанії на президента. Відомо, президент Гарвардського університету др. Ловел заявив недавно, що край мав вражіння в час виборів, що Гардинг противиться всякій злуці Америки з Лігою Народів. Тепер члени републиканського загальнодержавного комітету з 1920. року лагодяться видати заяву, що вони розуміли становище Гардинга не як наскрізь вороже до Ліги Народів, але як прихильне до приступлення до неї, хоча з дуже далеко ідучими застереженями.

ФОРД ПЕРЕЛІЦИТУВАВ БАНКИРІВ В ПОЗИЧЦІ ДЛЯ МІСТА

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 24. мая. — Автомобілевий міліардер Генрі Форд переліцитував нюйорських банкирів в позичці для міста Дітройта, даючи йому два міліони долярів позички на 4 процент, тоді як банкирі жадають тепер 4.1 пів процент.

На конто сеї позички Форд уже виплатив містови пів міліона, а півтора міліона виплатить за кілька днів. Місто потребувало гроший на заплату біжучих видатків.

УРЯД ЗДЕРЖУЄ СВОЮ ПАРТІЮ ПЕРЕД НАПАДОМ НА АЛІЯНТІВ

ВАШІНГТОН, 24. мая. — Президент Гардинг та секретар стейту Гюз постаралися, що заряд републиканської партії відкликав напад на Англію та Францію за незаплачене коштів удержання американської армії над Реном.

НАГОДА ЛЮДЯМ ПРИХОДИТЬ АЖ В 40 РОЦІ ЖИТТЯ

Славний американський промисловець Генрі Форд каже, що дійсна нагода для осягнення повного успіху в життю чоловіка приходить аж в 40 році життя.

Особи, котрі до 40 року життя не осягнули успіху, можуть бути певні, що нагода їх власне в 40 році і повинні братись до праці, щоб сю нагоду використати.

НЕГРАМОТНІСТЬ В БОЛЬШЕВІЇ

З конскрипції московськовського большевицького „уряду", яку переведено в 1920 році, виходить, що в Росії й на Україні є 68% неписменних.

Коли відчислити дітий у віці до 8 літ, то загалом всіх неписменних в Росії є 54 міліони; з того на Україні лише 12.-000,000(!)

Найбільше неграмотних в армії і фльоті.

КАРНА РОЗПРАВА ПРОТИ ГАЗЕТ „УКРАЇНИ" У ВІДНІ

Свого часу виходила у Відні під редакцією Д-ра Яна Козакевича часопись під наголовком „Україна" — з французьким виданнем під наголовком „Л'Украіне", якої головним завданнем було поборювати клеветами перед державами антанти „Уряд Петрушевича". З уваги, що се був орган бруковий, найгіршого сорту, наш уряд ігнорував атаки польської рептильки, поки не появились там донесення про „рішенне" неіснуючого „Комітету Галицької Народньої Ради", в яких було сказано, що „Др. Евген Петрушевич та його уряд належать до політичного відділу німецького генерального штабу, та що Пітрушевич і його товариші звязались з Людендорфом і тайною німецькою організацією Орґеша, з метою виконання атентатів на мужів державних антанти: Пуанкаре, Мільрана, Масарика і т. д. Тоді Др. Евген Петрушевич яко Президент Національної Ради з мотивів тактичних уважав за вказане потягнути до карної одвічальности Д-ра Яна Козакевича, його співробітника Сергія Чорнушенка та генерала Грекова (який там містив теж свої статті), наслідком чого на день 3. мая с. р. визначено проти названих осіб пресово-карну розправу о нарушенне чести по § 487 к. з. перед судом присяжних у Відні. До розправи явився тільки генерал Греків, який зложив заяву, в якій жалує, що на Уряд Петрушевича кинено клевету.

ВІДЧИТ Д-РА ПАВЛА РОРБАХА В НЮ ЙОРКУ

Др. Павло Рорбах, відомий німецький публіцист, учений та суспільний діяч, котрий перебував кілька місяців в Злучених Державах в ціли збирання фонду на допомогу голодуючих німецьких дітий, виголосив за старанням „Ліґи Американських Горожан Українського Походження" в Ню Йорку відчит про вплив европейського положення на українську справу.

Відчит великого приятеля українців стягнув споре число слухачів, і менша саля Народного Дому була битком набита. Др. Рорбах представив, який уклад політичних сил в Европі та на скілько він уливає на положенне українського народа. Його виводи були такі цікаві та поперті такими фактами, що треба буде вернути до них в довшій статті. Відчит викликав довшу дискусію та довгий ряд запитів до шановного прелеґента.

Весь дохід зі зарядженої після відчиту збірки призначений на поміч для „Німецько-українського Товариства в Берліні" в видаванню місячного журнала „Ді Украіне". Збірка готівкою, декларації та продаж книжки про Німеччину принесли разом понад сто долярів.

НЕ ВИСТАРЧИТЬ ДЛЯ ОДНОГО КОМІСАРЯ

ЛЬВІВ, 10. мая. — Російські большевицькі ґазети повідомляють, що большевицький окупаційний „уряд" на Україні, не зважаючи на те, що Україна бідна на ліси, зачав з України вивозити лісове дерево на продаж заграницю. Досі вирубав і вивіз з України лісового дерева на суму 500.000 долярів.

БОРОТЬБА В ЦЕРКВІ НА УКРАЇНІ

Київський дневник „Більшовик" подає таку допись з Лехнівської волости в Київщині.

Недавно в церкві в селі Н. була великасуміття.

Почали сваритись в церкві — по якому краще богу молиться, чи по славянському, чи по вкраїнському. О. Пилип (так зветься піп церкви), зорганізував біля себе ґвардію зі старих темних бабів, вів наступ за славянську мову, молодь, навпаки — хотіла по вкраїнському.

Тут піднявся шум, гам, крики і не все в божім домі. Один з поважних парафіян закричав:

— „Досить попу з парафіянами торгуватись у церкві".

О. Пилип, боячись того, щоб його не побили на деякий час сховався в церкві і його не могли знайти. Не знали, в якому божому кутку сидить святий о. Пилип.

Коли в церкві трохи утихомирилось, вийшов з свого таємничо кутку о. Пилип, і одслужив по славянському.

КОМАРІ

Торік в Америці була страшна язва комарів (москітів). Особливо на Південному Сході була їх тьма тьменна. Стейт Ню Джерзи був буквально засипаний сею комашнею.

Причиною того було, що торік була мокра (наслідком частих дощів) весна і вчасне літо.

Сього року весна не була слотлива, а ї досі ще студено. Літня спека ще не прийшла. Тому то сподіваються, що сього року не буде такої маси комарів як торік.

ПОСОЛ ЛУЦКЕВИЧ ЗАНЕДУЖАВ

„Українське Життя" з 29. квітня с. р. повідомляє, що стан здоровля посла Марка Луцкевича в останніх днях значно погіршився, до чого причинились події в польському соймі і безнастанні арештовання сього мужнього українського посла. Лікарі признали у нього початок чахотки (сухіт і длятого заборонили йому на деякий час працю. Тепер пос. Луцкевич находиться на ліквідуванню.

ЗАЧАЛА ДВА НОВІ ЗВАННЯ, ПРОЖИВШИ 50 ЛІТ

Богато людий, доживши пів століття і добившись у життю якоїсь карієри думає, що шлях їх життя вже скінчений і тепер можуть спочати.

Але інакше думала Американка Марія Вен Ворст. Вона у 53 році життя зачала писати оповідання і здобула собі славу.

Небаром опісля взялась до малярства. Скоро научилась малювати і вже її образи на виставах штуки.

Як за новелі так і за образи вона заробляє добрі гроші.

А се тільки тому, що не складала рук і не ждала суду долі, але закотила рукави і взялась до праці. Взялась доконати великого діла. Ніхто був би не повірив, що вона доконає, але вона всетаки вірила і доконала.

БОЛГАРСЬКІ ВЧИТЕЛІ ПРОТИ ПОЛЬЩІ-ГНОБИТЕЛЬКИ

Із Софії пишуть: В часі перебування польських учителів у Болгарії, а саме в часі, коли вони приїхали зі Софії до Варни, всі болгарські вчителі місцевої гімназії зустріли гостий, але не виголошували ніяких промов ні привітів, бо польський нарід немилосерно плюндрує Східну Галичину і нелюдськими способами убиває там визвольний рух. Німий протест болгарських учителів подыляють ширші круги варненської суспільности.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПУАНКАРЕ УСТУПИВ, АЛЕ ЗАРАЗ ВІДТАК РІШИВСЯ ОСТАТИСЬ НАДАЛІ

ПАРИЖ, 24. мая. — Французький премієр Раймонд Пуанкаре уступив нині о 9. годині вечір зі свого становища і предложив свою резиґнацію президентови Франції Александрови Мільранови.

Притокою резиґнації премієра Пуанкаре був вислід голосовання в сенаті. Сенат заявив 148 голосами проти 104 свою некомпетенцію судити посла Марселя Кашена і других комуністів, яких французьке правительство обжаловує о змову проти безпеченства держави.

Премієр Пуанкаре має за собою палату послів, але сенат тепер вперве в історії більше радикальний ніж палата послів і Пуанкаре не має контролі над ним і сим разом стратив заяву довіря.

Одначе президент Мільран потішив премієра, що се голосовання має значінне правне а не політичне. Длятого він заявив, що його резиґнації не приймає і взиває його і весь його кабінет, щоб і надалі остались при владі.

Наслідком того премієр Пуанкаре ще далі остається на своїм становищі.

В тутешних політичних кругах вельми счудувались вислідом голосовання в сенаті, бо щойно недавно Пуанкаре промовляв в палаті послів про становище в Порурю і здобув признанне палати.

ЕВРОПЕЙСЬКІ УГЛЕКОПИ ЄДНАЮТЬСЯ З АМЕРИКАНСЬКИМИ

ЛОНДОН, 24. мая. — Секретар майнерської федерації у Великій Британії, Френк Гаджес, заявив, що вчасі недавнього побуту Джана Л. Луиса, голови американської майнерської федерації, дійшло до засадничого порозуміння між майнерськими організаціями в Америці і в Европі щодо спільної акції і співділання у випадку углевого страйку в котромунебудь краю.

КОМУНІСТИ ЗДОБУЛИ МІСТО В РУРЩИНІ

ГЕЛЬЗЕНКІРХЕН, Німеччина, 24. мая. — По уличній борні з поліцією, в якій згинуло 8 осіб а 70 ранено, німецькі комуністи заняли се місто в Рурщині.

Німецьке правительство наказало арештувати комуністичних заговірників.

БРИТАНСЬКИЙ КАБІНЕТ ЩЕ НЕ ПОВНИЙ

ЛОНДОН, 24. мая. — Британський премієр Стенлі Болдвин предложив серови Робертови Горнови становище міністра скарбу, але він ще його не приняв.

Якщо він неодмінно відкине се предложенне, так Болдвин останеться і надалі також і міністром скарбу і переведе буджет в парляменті.

Завтра, в пятницю, має Болдвин представити королеви Юріеви вже весь повний міністерський кабінет.

СИН БОЛДВИНА СОЦІЯЛІСТ

ЛОНДОН, 24. мая. — Син британського премієра Стенлі Болдвина є соціялістом. Він заявив, що гордий з того, що він соціяліст.

Він бачив три роки війни у Вірменії; був увязнений Москалями і Турками, а тепер плянує вибратись до Східної Африки, де, казав, люди не руйнують, а будують.

БОЛЬШЕВИКИ ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ВІЙНИ І НА МОРІ

ЛОНДОН, 24. мая. — З російських кругів повідомляють, що московський большевицький „уряд" зачинає укріплення в пристанях над Чорним морем і в Кронштаді та Петрограді.

Відкликано всі відпустки, які дала була влада военної фльоти морякам.

АНГЛІЯ ЩЕ НЕ ЗРИВАЄ ЗНОСИН З БОЛЬШЕВИЦЬКИМ „УРЯДОМ"

ЛОНДОН, 24. мая. — Британський міністерський кабінет розглядав нині відповідь московського большевицького „уряду" на ультимат Англії і порішив ще далі задержати з ним зносини без формальної конференції.

БОЛЬШЕВИКИ ХОТЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ГРОШИЙ...

ЛОНДОН, 24. мая. — Большевицький комісар заграничної торговлі Леонід Красін заявив представникам преси, що большевики раді би навязати тіснійші зносини із Злученими Державами, бо для Росії потрібно американського капіталу, щоби розвинути країну. „Росія, казав він, завелика, аби в Европі могли її зрозуміти".

НОВИЙ СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ

ГАМБУРҐ, Німеччина, 24. мая. — На тутешньому конгресі другого і 2½ соціялістичного інтернаціоналу зорганізовано Соціялістичний Робітничий Інтернаціонал на місце сих двох інтернаціоналів.

На новий інтернаціонал згодились делеґати 30 представництв 30 національних груп.

КИТАЙСЬКІ ОПРИШКИ ЩЕ НЕ ВИПУСТИЛИ ЧУЖИНЦІВ З ПОЛОНУ

ПЕКІНҐ, столиця Китаю, 24. мая. — Китайські опришки з полоненими чужинцями втікли ще далі дві милі в гори. Китайське військо пігналось за ними в погоню.

Опришки випустили американського редактора з Шанґаю, Дж. В. Павелла, щоби переговорював з китайським правительством.

ЄДНАЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО У. Н. СОЮЗА

ДО КІНЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р. ПРИЙМАЄ У. Н. СОЮЗ НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНАЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ТИСЯЧІ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО ЗРІСТ ЧИСЕЛЬНОЇ СИЛИ І МАЙНА У. Н. СОЮЗА Є ДОРОБОК УСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи" 893 Montgomery. Пол. У. Н. Союзу 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДЕ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ?

Після звіту з числа членів Українського Народного Союза після місцевостий, який був поміщений в 118-ім числі „Свободи", виходить, що Український Народний Союз має на 13,123 повнолітних членів 6,161 дітий.

Факт сей заслугує на увагу.

Після обрахунків американського уряду переписи, в Америці припадає звичайно на одну родину пятеро душ, себто муж, жінка та троє дітий. Колиб серед американських Українців було так само, тоді на кожду українську родину, записану до Українського Народного Союза, повинноб припадати пересічно троє дітий в Молодечім Союзі. Значить, колиб припустити, що сих 13.000 членів се самі батьки родин, то сих дітий повинноб бути в Молодечім Союзі 65,000 душ, а колиб припустити, що сих 13,000 дозрілих членів се по половині жінки, а по половині мущини, тоді в Українськім Молодечім Союзі повинноби бути 32,500 членів. На всякий случай, число дітий повинноб виносити від 32,000 до 65,000 душ. Комуб сей рахунок видавався ще пересадженим, той най звe не увагу й на те, що на пересічну українську родину припадає більше, як на пересічну родину американську сімю.

Коли порівняти сей ідеал організованости української дітвори з дійсним станом, коли прирівняти ідеал 32,000 до 65.000 українських зорганізованих дітий з числом дійсно зорганізованих дітий, з числом 6,000, покажеться як на долони, як слабо наша іміграція подбала за зорганізоване нашої дітвори. Колиб навіть взяти за мірило низче число, себто 32,000 та зрівняти його з 6.000 дійсно зорганізованих дітий, покажеться, що ми потрафили зорганізувати досі всего що найбільше одну пяту частину дітий, які ми повинні зорганізувати.

Отсе є такий скандальний памятник нашої національної організаційної нездарности, що ми його мусимо повалити, і то повалити як найскорше. Ми мусимо взятися до організовання дітий в Молодечий Союз. Ми мусимо зібрати в свою організацію наші діти, які будуть вести далі нашу боротьбу. Ми мусимо зорганізувати будучність нашого народа і в той спосіб запевнити будучність нашої організації на будуче покоління.

ПРЕЗИДЕНТ МАСАРИК СЕРЕД УКРАЇНЦІВ В ПОДЕБРАДАХ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Дня 9-ого травня (мая) с. р. завитав до Подебрад, в Чехо-Словаччині, де приміщена Українська Господарська Академія, президент чесько-словацької республики др. ТОМА Ґ. МАСАРИК.

Ще зранку почала прибувати з окружних сіл в численній скількости святочно прибрана людність. Всі організації місцеві з музиками та прапорами в порядку проходили по улицях і займали призначені їм місця. Камениці прибрані національними прапорами, ґірляндами, квітками. Скрізь портрети і бюсти президента Масарика.

Біля будинку готелю Крале Іжіго зібралась уся українська подебрадська кольонія; понад 400 душ. На будинку готелю поруч з чеськими українські національні прапори. Здалеку доносяться музики. Метушня розпорядчиків. Президент Масарик оглядає курортні будови. Зори всіх звернені на двері так званих „кніжецих лазень".

Нарешті появляється бодра, висока постать того, хто перевів і переводить в життє ідею незалежности чесько-словацької держави. Президент Масарик переходить до огляду других будов курорту і нарешті повертає в бік росташовання української молоді і професури. Український академічний хор співає чеський гимн. Президент Масарик зупинився; уважно слухає.

По скінченню гимну президент підходить близше до професури Академії. Н. Я. Григоріїв витає від імени Українського Громадського Комітету президента і представляє йому президію Академії. Ректор Академії професор Шовгенів від імени професури і студентів Академії складає президентови і в його особі чесько-словацькому народови глибоку подяку за ту допомогу, якою користується українська еміґрація в Чехо-Словаччині. Підкресливши велике значінне істновання українського культурного огнища — Української Господарської Академії, професор Шовгенів проголосив: Слава чесько-словацькому народови та його президентови Масарикови! Серед присутних членів української кольонії залунало ґучне Слава.

Президент відповів:

Сердечно дякую Вам, панове. Я добре поінформований про Вашу школу, і який Ви робите поступ. Недавно подали мені звіт про се. Тішуся з того, що у нас найшли не батьківщину, її розуміється не можете найти, але у братнього народу добре сусідство, яким можете бути задоволені. Самі кажете, що задоволені та щасливі. Я сам тішуся з того, що при сьому нещастю, яке постигло Росію і Вашу Україну, ми тут наші словянські програми, котрі мали перед війною, можемо більш практично переводити. Славянська програма не загинула й не загине. Ми хочемо тепер бути, сказати-б, більш практичні ніж передше, щоб ті ідеали, більше меньше абстрактні, а за Австрії вони не могли бути іншими, нині дійсностю засвідчили. Оскільки се буде залежати від мене, з радостю хочу Вам і Вашим студентам допомогти.

У відповідь залунало знова „Слава".

Хор співає український гимн. Президент Масарик привітливо кланяючись, відходить.

Українська кольонія розходиться і кождий відчуває, що слова президента Масарика се дійсність. Чесько-словацький нарід майже один зі словянських народів, який не лише пропагує ідею єдности славянських народів, але й переводить її в життє; переводить щиро і безкорисно.

Ол. Козловський.

ПРО „ВУЙКА ЗІ СХОДУ".

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Львівське „Діло" пустило в обіг крилате слівце про „вуйка зі сходу". Слівце прищепилось і пішло гуляти по широкій Україні, а принаймні по тій її частині, де той „вуйко" ще не прибрав влади до своїх рук.

Як же стоїть справа з тим „вуйком" і що кажуть про це Мудрі люде?

Послухати одних — то нібито виходить, що „вуйко" чогось вартий. Володимир Винниченко у своїй статті „Єдиний революційно - демократичний національний фронт", передрукованій свого часу і в „Свободі", пише з цього приводу:

„...Який би не був погляд ріжних течій української демократії на радянську владу, всі вони повинні признати:

1. що радянська демократія є певна форма демократії; одні можуть уважати її за обмежену, нечисту форму, другі, навпаки, за чисту, позбавлену шкідливих упливів формального парляментаризму; але так чи инакше система рад, вільно вибраних рад, що мають усю повноту влади, є форма народоправства, що виключає абсолютизм і поліційний централізм;

2. хо за істнуючих умов і обставин на Україні це є едина точка прикладення сил української демократії"...

Ще з меншими застереженнями висловлюється на цю тему Андрій Жук у своїй статті „Проблема Галицько - Волинської Держави:"

„...На сході противна сторона признає нам у засаді право на державність. Формально істнує там навіть українська держава, без огляду на те, який її внутрішній зміст та в яких правно-державних відносинах стоїть вона до инших східних держав. Є отже там формальна основа для обстоювання тої державности й наповнювання її бажаним змістом"...

Ще один голос, вже цілком рішучий і не ослаблений ніякими застереженнями, голос холмського „Нашого Життя":

„Одинокою правнодержавною формою нині є Радянська Україна, з якою инші держави входять у зносини й заключають договори"...

Ми навели ці голоси не для того, щоб причинитись до вияснення академічного питання: „що таке радянська Україна?" — а для того, що це питання стало актуальним у нинішній західно-українській і, спеціяльно галицько-українській політиці, в залежности від того, як вирішується це питання, вирішується також питання про орієнтацію на „вуйка зі сходу". Добрий це „вуйко" чи лихий? Варто на нього покладатись чи ні.

З наведених голосів можна вицести вражінне, що з тим „вуйком" дається щось розпочати. Але „Діло" на те каже:

„Надії на „вуйка зі сходу" являються небезпечною оманою не тільки тому, що вони ослаблювалиб нашу енергію в нашій боротьбі з польським походом на українські землі, а й тому, що се був би рахунок понад головами українських народних мас по той бік ризької лінії, що ставка на теперішніх володарів Великої України була би ставкою на другого ворога українства".

Хтож має рацію: ті, що вважають радянську Україну „певною формою демократії", „формальною основою для обстоювання (української) державности" й навіть „одинокою правнодержавною формою" — чи ті, що дивляться на „вуйка зі сходу" тільки як на „ворога українства"?

Дозволяємо собі покликати ще одного свідка й вислухати його компетентну думку. Тим свідком є „Український Прапор", який каже:

„...Ми не ставимося з такою обережністю до „вуйка зі сходу", як се робить „Діло". Як иншого „вуйка" нема, то й сього не треба відкидати. Коли Велика Україна (у злуці з иншими східними державами) має відограти якусь ролю в нашій боротьбі за визволенне зпід Польщі, то й цей чинник треба використати. А здаючи собі справу з фактичного стану річей на обійстю східного „вуйка", дійсно не треба на нього занадто покладатись, але також і не треба потурати розкладовим струям, які ослаблюють відпорну силу „вуйка" проти спільних наших ворогів"...

Спробуймо тепер розглянутись у цих суперечних і ріжнорічивих голосах. Насамперед посортуймо їх що до місця їх походження, бо це, здається, буде найкращим способом пізнати їх вартість. Голос Винниченка лунає з Берліну, голос Жука з Відня, голос „Українського Прапору" також із Відня, голос „Українського Прапору" — також із Відня, голос „Нашого Життя" — з Холма й голос „Діла" — зі Львова. Отже лише два останніх голоси доходять, такби мовити, „з землі", себ-то з таких місць, де український нарід почуває себе на власнім ґрунті, де є контакт з народньою масою й де нема специфічної „еміґрантської психольоґії". Натомісць три перших голоси походять з двох осередків української невільної еміґрації.

З легким і чистим сумлінням можемо останні голоси відкинути, як некомпетентні, як продиктовані не тим, що є, а тим, чого хочеться, щоб так було. Але голоси „Нашого Життя" й „Діла" все лишаються в непримиримій до себе суперечности. Вагу їх мусимо признати однаково, бо Львів і Холм — українські осередки, оточені українським морем і обвіяні українським народнім духом. Звідкиж та гостра суперечність що до оцінки східного „вуйка"?

Трошечки світла на цю темну справу кидає одна необережна фраза холмського органу. Висловлюючись проти „створення якоїсь нової України, окремої від Великої", Наше Життя" мотивує свою думку тим, що то є „буржуазна тенденція". Це словечко нам багато де-чого пояснює в загальнім становищу холмського органу супроти радянської України. Коли люде говорять про „буржуазні тенденції" поза межами радянської України, то це незбитий доказ, що їм импонують „вуйкові" соціялістичні тенденції. Щож, коли справа стоїть так, то далі нема про що й говорити: все й без того ясно.

Одиноко міродайним, незасліпленим ані еміґрантською психольоґією, ані соціялістичними тенденціями, лишається, таким чином, той голос, що називає східного „вуйка" ворогом українства. Зрештою, Винниченко також говорить не про фактично істнуючу радянську Україну, а про якусь ідеальну, неістнуючу **„систему рад, вільно вибраних рад, що мають усю повноту владу"**... Хтож бачив таку систему рад на істнуючій совітській Україні? Жук знов і собі каже, що „на сході істнує українська держава, **без огляду на те, який її внутрішній зміст"**. Очевидно, сам автор уважає той зміст дуже поганим, коли радить на нього не дивитись... А „Український Прапор" так просто й признає, що **на обійстю у східного „вуйка" справи виглядають не дуже-то многонадійно.**

Лишається саме „Наше Життя" з його „буржуазними", чи то-так соціялістичними тенденціями. Шкода, що цей одинокий на Холмщині орган української думки також побіг за тим самим „вуйковим" возом, за яким так безславно бігає вже котрий рік львівська „Земля і воля". Та на певнім ступені свідомости (краще булоб сказати: несвідомости) люде не мають сили встояти проти принадности голосних і тріскучих гасел. Ми всі були колись молодими... З літами це минається.

Від цілого цього словесного шуму, думаємо, залишиться в нашій памяти лише назва „східного вуйка", так влучно приточена до радянської України. Та чи дасть їй нова назва нових прихильників серед українського суспільства — в це ми рішучо не віримо.

Берлін, 9. травня.

Радянин.

НА ЯСНИЙ ШЛЯХ!

Були між нами добрі люди, які щиро вірили, що одинока дорога до збудовання української держави веде через свобідну Галичину. Склався плян, що вона має бути українським Піємонтом, відки, як із серця, буде іти свіжа струя життя на всю Україну.

Були і є ще такі, що гадали піідурити Московщину, аби визволила „Західну Україну" з кіґтів Польщі. Мовляв, аби Ляхів збутись, ми з Москвою якось поладнаємо.

Нині розсипалась уже на пісок наша надія на „галицький Піємонт". Нині вже кождому ясно, що Галичина, сама в собі, не годна ніяк остоятися.

Тимчасом, коли ми мріли солодкі сни про „перший етап" нашої державности, московська дич вигубила вище десяти міліонів українського населення, а між ними більш семи міліони самих Українців.

Хто ще нині тягне руку за Московщиною, той або сліпець або нікчемний зрадник, ніяк не ліпший тих, що запродали себе на службу Ляхам.

Ми бачимо, що в Галичині цілий народ вступив уже ясно на всеукраїнський шлях, та що домагається від своїх провідників усунення з програми всяких границь, які розділяли дотепер український рід.

Пора і нашій еміґрації стати з ними в один ряд. Пора зрозуміти, що тільки злученим, всеукраїнським фронтом, добудемо волю цілій Україні, а з нею і „тісніщій своїй вітчині".

Чимало байдужних і лінивих душ заколисує наш загал думками, що „виросте колись таке доколінне, котре порахується і розплатиться з всіми ворогами".

Такі погрози на будучність це опіюм, це трута для національної ідеї. Ми живемо тепер і свободи хочемо тепер, а не „колись". Не здаваймо обовязку нашого визволу немовлятам і ненародженим. Не ждім, аж виростуть діти, щоби пішли за Україну в бій!

Це правда, що голіруч годі боротись, але і це не брехня, що світові події заскочували нас досі завсіди неприготованих. Нехайби нині піднялася світова хуртовина, у якій Україна мала би можність добути волю, наша еміґрація в Америці не здобулась би і тепер на ніщо инше кромі нотовання фактів та пару безцільних манiфестацій і віч.

Ми не зуміли навіть приготовити американської публичної опінії, ані подати страшних дат нашої мартирольоґії. Ми знаємо поміж собою про шість тисяч повстанчих ватаг, про міліони виголодженого до смерти народу, але подати це до публичного відома — не було нікому.

Зложимо пару кводрів народнього податку, зладимо віче, і вже заспокоїлись, що сповнили народній обовязок.

Ми любимо балакати аж до обмерзіння про революцію, а і досі у нас нема загальної акції задля чинної боротьби.

Дуримо себе всілякими фантастичними сплетнями про „Гриньків Росів", а на ділі не подбаємо, щоб дати нашим повстанцям належну поміч.

З парадою правимо панахиди за вбитих героїв, але живими героями не інтересуємось ніяк.

Віримо у те, що хочемо вірити і залюбки слухаємо тих слів, які не каламутять нашого спокою. Але дізнатися сущої правди не хочемо і радо вкамінували-б кождого, хто вказує нам хоч трохи труднищий плян.

Чванимось тим, що вчинили наші люди в давній і близшій минувшині, але пійти їх слідом і в думці не маємо. Ніяка частина нашого народу не має тої змоги помогти визволенню України, що наша еміґрація. Довкола бачимо приміри, як другі народи помагали з Америки добувати волю своїм; живемо на свободі і в добрі — треба тільки більше любови та енерґії для справи.

Замісць нудної балачки про те, що ми хотіли-б зробити ворогам, — зробім! Замісць несмачних теревень про революцію і пімсту — увійдім в тісні зносини з боевими, всеукраїнськими кругами.

Американська еміґрація повинна була вже давно післати розвідну делеґацію до Европи, щоб пересвідчилась на місці про всі потреби і роботу, яка ведеться.

Нікому не прийшлось би так легко як американським відпоручникам довести до повної згоди усі національні круги, тому, що ми не замішані ні в особисті, ні в партійні спори.

Поки в краю не створиться один всеукраїнський центр із такою ж всеукраїнською боєвою управою, поти усі змагання будуть тільки самодурством і даремним витраченнем сил.

Колиб у нас, Галичан, була можність і здібність перенятм усю роботу на Україні, таке узурпаторство було-б несмачне але доцільне. Ми завели-б „галицьку диктатуру" для добра державної ідеї.

Але кождий із нас бачить, що такої змоги нема та що на Великій Україні є тисячі добрих умів і міліони горячих сердець, які не стоять тепер ніяк нище від нас ні розумом ні любовю для рідного краю.

Пора покінчити з манією патентованих патріотів. Ми не маємо монополю на український патріотизм.

В недавнім минулім були похибки і блуди так у Галичан як і в Придніпрянців.

Бравий чоловік той, хто признається, що він в блудному колі, і старається з нього вийти на ясну дорогу.

Наша сила в злуці усіх національних елементів, але та злука буде тільки тоді, коли на місці „галицької" поставимо всеукраїнську програму.

Доходять вісти з краю, що радикальна партія задумує виступити з обєднаного фронту, та що трудова партія може розколотись на двоє. Ті невідрадні обставини, які грозять розвалом обєднаних національних рядів, вказують, що „галицька орієнтація" не всилі вже нині задоволити нікого.

Єдність національного фронту і силу йому приверне тільки одно, а саме ясна всеукраїнська програма.

Американська еміґрація не сміє тільки приглядатись у ту критичну пору, але мусить приступити активно до цілої роботи.

На думку пишучого американські Українці мають велику можність спинити роздроблюванне наших національних сил через сильний напір у сторону всеукраїнства.

Нашим кличем мусить бути: Хочемо центральної революційної влади для усього народу і усіх земель Соборної України, та думаємо, що правительство Петрушевича найде дорогу, щоб такий всеукраїнський уряд зложити.

(с.)

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

В. Ч., Амстердам, Н. Й. — Ви зложили $5.00 на боєвий фонд, а крім того цілорічний податок народній. Напишіть про це до „Обєднання", а воно справить після Вашого бажання.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. „Вільні Козаки", від. 116 повідомляє своїх членів, що мітинг відбудеться дня 27. мая о годині 2. пополудни, в Ганчак Гол. Проситься всіх членів явитись на мітингу, бо є важні справи до полагодження, як: справоздання контрольної комісії, вибір комітету на баль і приниманне нових членів, котрих наші урядники в тім місяци зорганізували. Рівночасно проситься родичів, щоби вписали свої діти в Молодечий Союз. Трентонські Козаки! Покажім що ми справді є тими, якими називаємося, що ми дійсно українська армія і дбаємо не за славу одиниць, а за силу нашого славного У. Н. Союза! Приходіть громадно! Най не бракує ані одного Козака ані Русалки на тім мітингу! У нас кари нема! Свобода! Кари на ляхи! Гаразд! — І. Масляк, секр.

СНУЮТЬСЯ ДУМКИ

У Швайцарії вбито одного большевицького комісаря і вже кричать „червоні" на увесь світ, що цей „страшний злочин" кличе о пімсту. Але колиб злити в одно місце усю кров тих міліонів людий, яких повбивали московські кати-тирани, то у тій крови можнаб утопити не тільки всіх комуністів на Україні і в Росії, але і по всьому світі. Втопив би вигідно і наших недотелів і тих запроданців, які пробують на нашій еміґрації поширювати зраду.

* * *

Один американський соціяліст, який перебув довший час у Росії, каже, що Ленін варят, а Троцький пустий і дурний як надутий міх. Ми давно, без нього, знали, що глупота під руку з дурійкою се знак Московщини. Біда тільки, що до того російського тумана прикували нашу Україну.

* * *

Французький фільософ Тен предвидів давно, що Москалі не спосібні до самоуправи. Він казав, що конституція доведе Росію до анархії, бо московський народ це все ще азійські кочівники, які не уміють самі за себе подумати, а ідуть сліпо за своїми провідниками як вівці за бараном.

Ціла штука у Росії захопити владу. Хто дохопиться керми, той кермує Московщиною, як і куди захоче. У Москалів та влада ліпша, котра вміє ліпше тиснути і мордувати. Москаль не розуміє життя без вічного страху і покорення тиранам. Москалі це природні раби-ступайки.

Як кому належиться кара смерти, то вже певне усім московським комісарам і тим помосковщеним Українцям, що вимордували тільки народу по всій Україні. Коли хто заслужив собі на страшні муки, то певне всі вони, які сповнили тільки звірств і жорстокостий у нашій батьківщині.

Тоїсамої кари вартують усі ті Ляхи, які знущалися як звірюки над знеможеним і безоружним нашим народом. А ще тяжчий порахунок із тими, що обкидали нас клеветами перед світом; для тих, що брехнею і чортівськими крючками обмотали нас як тенетами і обмотаних скували в рабство.

* * *

Український селянин зложив дуже влучну приповідку про Ляхів у трох словах: „пани мої дрібонькі!" Є ще й інші, пристосовані до них: „пани як мак, воші як біб", або: „два пани, а одні штани". Це все характеризує справді добре Поляків і їх „панськість". Усе їх „панство" одна тільки миршава тандита. Їх аристократія понавозила з Франції та других країв зверхні „манери", чудацьку поведінку, як то кажуть „вихилясом, викрутасом", але не привезла дійсного розуму із заходу майже ніякого.

З тим усім завезеним добром вони виглядають так як Мурин в Африці, цілий голий, а на голові високий, лискучий „цилиндер", а у пробитих ухах завішений з одного боку будильник, а з другого металева сплювачка. Ще й у руках розпятий червоний парасоль.

Не хочемо на Україні отакого зразку „культури".

Румуни „славні" зі свого браку відваги, зі свого браку моралі, і страшної темноти. Румунські селяни це дійсні раби у румунських баронів. Живуть у землянках, а живуть так бідно і брудно, що аж жаль дивитись на ту їх нужду.

Чи скорше, чи пізніще, там мусить вибухнути селянська революція, яка змете усіх ґалапасів, котрі тепер володіють тим краєм.

З румунськими хліборобами, коли вони прийдуть до влади, ми, Українці скоро прийдемо до згоди. Вони будуть потребувати нашої опіки і приязни, щоб закріпити свою силу. Україна дасть їм спромогу зажити своїм життєм як люди.

* * *

Ми раді бачити як найскорше у нашім правительстві заступників наших селян і міщан. Ми ждемо, не наждемось, коли створиться центральна революційна влада для усієї Соборної України.

(с).

ВІЧЕ! PHILADELPHIA, PA. ВІЧЕ!

Заходом 1-го Округа Січової Орг.

— відбудесь —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27. МАЯ

точно о годині 1-ій пополудни

ВІЧЕ

на котрім буде промовляти знаний патріот прибувший з краю д. Целевич.

За взірцевий порядок на гали ручить

Січова Старшина.

ДОПИСІ

МИННЕАПОЛИС, МИНН.

Всі враз при народній роботі!

Вагу і розмір народної роботи можна як найскорше пізнати по дописях з поодиноких місцевостий і тому всяка місцевість повинна від часу до часу дати про себе чути загалови. На нас, американських Українців, поклала доля обовязок спомагати наших братів за океаном матеріяльно і морально. Щоби вивязатись з тої задачі ми створили центральну організацію, яка має вести провід в народній роботі. Але що зробить центральна організація, коли нема місцевих організацій?! Коли поодинокі місцевости позістануть глухі на заклики і просьби то центральна організація не зможе богато доконати. Нам не треба дивитись нагучні слова, але хай за нас говорять діла а радше цифри. Виказ збірок є найкрасшим білянсом народної роботи даної мади, її патріотизму, свідомости, і самопошани. Взяти хочби такі річи, які найбільше впадають в вічи, як справа удержання студентів, рідної школи і народнього податку. На першому місци стоїть наша громада в Міннеаполис, бо удержує весь час, від початку, аж сімох студентів, коли другі, сто разів числом більші громади, удержують по двох чи до одному або і жадного. І чи не позорище це для сих громад? Ми мусимо бути горді, бо видно, що ми в даному випадку красше розуміємо, в чому лежить народни сила, а сим є і буде школа і шкільна молодіж.

Дальшою справою є оподаткованнє. Не велика це лепта 25 ц. в місяць, а кілько громад в списі, а кілько товариств? Аж лячно! Ту опять наша громада, сміло скажу, що на першому місци, бо відношення суми $25.00, яка пересилаєсь кождого місяця до „Обєднання" до числа громадян (виключивши жидівських наймитів і ляцьке сміття) є оден доляр на 3-ох громадян. Чомуж не може бути хоч так, як у нас, у кождій українській кольонії?! Треба щоби за гарними словами все більше ішли діла. А в першій мірі хай затямлять собі провідники. Нам треба поставити сильно і красше народну школу, якаб не дозволила денаціоналізуватись нашій молодій генерації! Хто заступить нас, коли наші діти не будуть ні то Українці ні то Американці? Старші повинні гуртуватись, щоби хоч на хвильку забути за клопоти дня, та хоч думкою перенестись під рідні стріхи у рідний, нещасний наш край. Беручи це під увагу, наша громада задумує приступити до великого діла, а саме до збудовання народної твердині „Народного Дому". (Тут зазначу, що наша громада нічо не має спільного з якоюсь там будовою на „норті", де зібралося кілька одиниць і хотять робити на власну руку). Трудне це діло на наші слабі сили, однак я вірю, що непохитність і витревалість міннеапольських громадян побідить. Нема що оглядатись на деякі одиниці, які до Народного Дому відносяться як вже не ворожо то бодай пасивно. Прийде час, що і вони зрозуміють свою похибку і приступлять до корисного діла. Нашим кличем хай буде: все вперед, мимо перепон, а з певностию будемо мати Народний Дім і школу та будемо все поміж найпершими українськими громадами в Америці!

Громадянин.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Оден фронт, одно імя!

Тільки недотепа або зрадник не хоче нині одного національного фронту для Українців. У боротьбі за незалежну українську державу найбільші партійні вороги мусять подати собі руки до згоди. Поки не визволимо усього нашого народу, поти кождий із нас має знати лише одно, а це, що він Українець.

Авжеж перед чужинцями зазначуймо себе усюди тимсамим іменем, звім себе ясно Українцями, а наш край Україною.

Часто-густо, ще й до тепер, покутують поміж нами ріжні чудернацькі порекла, які роблять нас посміховищем в Америці. Є такі Українці, що звуть себе „Ґрік-Кетоликс", другі „Рутініенз", треті „Рашенз", инші „Ґелішенз", ще инші „Словакс" і т. п.

Через таке чудовище, що не хочемо заявити себе всюди тим, чим справді есьмо, а саме Українцями, Американці дивляться на нас, як на дітваків, що навіть себе назвати не вміють.

У нас будується тепер українська церков, але зачуваю, що десь-хтось не подбав о те, щоби тій новій церкві дати виразну назву. Місцеві часописи розписалися про „греко-католицьку" і „рутенську" церкву, але нігде н есказано, що це наш український храм Божей.

Пора покінчити з чудернацькими прізвищами для наших народних інституцій! Пора виразно сказати, що ми і хто ми на кождім місци. У такім періоді, як тепер, ми мусимо боронити завзято одноцільний національний фронт і одноцільну назву „український, Україна".

Коли у старих чартерах покутують старі прізви „Ґріків, Рутеніянів і Рашенів", треба ті чартери перемінити і приняти назву властиву.

Не виставляймо себе самих на глум!

Патріотична кольонія в Вунсакет мусить подбати о те, щоби народна інституція, якою є українська церков, не виступила із рядів всеукраїнського фронту.

Трохим Верниволя.

—o—

БОСТОН, МАСС.

Народне віче.

В старім краю наші браття готовляться „до крівавого повстання проти імперіялістичної Польщі. Рівночасно видали до всіх Українців в старім краю та на еміґрації революційну відозву, котра свого часу була поміщена у часописі „Свободі". Слова їх поклику глубоко промовили до сердець українського ком оборони Рідного Краю в нащій місцевости. По обговоренню сеї справи на зборах „Запорожської Січи", товариство рішило порозумітися з парохією в справі скликання віча, щоби тим способом збудити укр. громаду до активної участи в боротьбі за визволеннє. Віче відбулось в неділю дня 6. мая, в салі церковній під ч. 136 Арлінгтон ул. зараз по богослуженню. Віче отворив кількома словами місцевий парох, о. Пелехович та покликав на голову віча гром. Миколу Давискибу, на котрого всі присутні одноголосно згодились. Голова подякував за вибір, та покликав на секретарів гром. Ілию Чопика та Сасу Антонюка. Відтак попросив до слова яко першого референта о. Пелеховича, котрий у своїй бесіді зясував горе, заподіяне Ляхами нашим братам та сестрам в Галичині, Волині, Поліею і Підляшу. Лях взявсобі за ціль знищити нас до коріня, а на наше місце напровадити зайдів Мазурів, котрі мали би стати панами на наших прадідних землях. Але помимо усіх звірств і страшного гнету наш нарід не подався і не піддасться ніколи вражим наїзникам. У відповідь на насилу він присяг дня 18. марта, 1922, на горі св. Юра досмертну вірність своїй українській державі. Наші брати і сестри поклялись, що не покоряться ворогам ніколи та що будуть вести боротьбу проти цілого облудного світа, щоби добути Україні правду і свободу.

По цім о. Пелехович завізвав присутних на вічу, щоби за приміром наших братів зложили також присягу, що підуть до боротьби з нашими братами, та додержать її доти, доки сонічко волі не засіяе над нашим народом, а ляцькі розбишати не зістануть прогнані аж поза Варшаву, яка вже й тепер воняе гниючим трупом польської влади.

Неможна тут представити враження тої присяги, яку ми всі однодушно зложили. Щеміт серци усіх щирих дітий України, коли старший вже віком парох проводив присягу, котру подаемо тут дословно: „Ми американські Українці присягаемо, що ніколи не погодимось на поневоленнє Польщею наших братів і сестер в Галичині, Волині, Холмщині, Полісcю та Підляшу та що використаемо всяку нагоду допомогти їм скинути з себе зненавиджене ярмо неволі і злучитись з цілим укр. Народом в одній незалежній Соборній Українській Державі". На тім скінчив референт свою промову і горячо взивав до виконання сеї присяги.

Відтак голова попросив до слова д. К. Вишньовського, котрий завсіди горячо працює для народної справи. Цей представив пекучі потреби наших братів в старім краю, як приміром сироти, інваліди, рідну школу, а передовсім боевий фонд у якім є головна надія на визволенне нашого краю, бо тільки власними силами поконаемо неправду і збудуемо свою Українську Державу. На сім покінчив бесідник свою промову, а громада вибрала ціль послідну то є боевий фонд, фонд революційний, на котрий, оподаткувалось більше 100 членів платити правильно кождого місяця від 50 цнт. до 1 доляра доти, доки справа буде вимагати. Гроші сі мають бути висилані впрост на руки комітету в старім краю.

Це мабуть перша громада, яка рішилась стояти в близших зносинах зі старим краем та з дійсними оборонцями, що не жалують віддати своє життя та проляти свою кров за нашу свободу.

Віче закликає всіх наших патріотів до спільної праці, до оподаткования на народний боевий фонд. Не повинно бути між нами ані одного Українця в Америці, котрий не платив би народного податку а крім того не складав більшої жертви на українську боївку. Ми не сміємо оставити української революції на плечах старокрайської еміграції. Американський гріш має бути тим середником, який дасть змогу добути оружіє і перевести організацію наших боевих рядів у батьківщині.

По скінченню нарад над несеннем помочі рідному краеви виринули питання про бувший „Народний Комітет" і фонди складані Укбраїнцями в Америці. По довшій дискусії віче рішило резолюції, котрі понизше містимо:

Віче рішучо протестує проти заяви голови бувшого „Укр. Нар. Комітету", що ніби то „Укр. Народ. Комітет" яко організація легальна істнує і як така буде дальше заряджувати майном повизше згаданої организації. Віче домагаєся не диктатури, а народного рішення через голосовання, та піддання голосованню без ріжниці яка би то організація не була.

Віче жадає продажі дому в Ню Йорку і зліквідовання „Укр. Нар. Комітету".

Віче закінчено відспіванням „Ще не вмерла" та „Не пора". Вічевики зложили 70 дол. народного податку і зпідбадьореним духом розійшлись спокійно домів.

ЗА УРЯД КОМІТЕТУ:

о. И. Пелехович, Ник. Давискіба, предс.; Ілия Чопик і Сава Антонюк, секретарі; Гринько Музика, касієр.

Микола Богун.

НАРІД ПОБІДИТИ МУСИТЬ

Промова виголошена в день 25. березня 1923. в бараку між стрільцями робітничого відділу УГА. у Братіславі проти лукавого акту, яким антантські амбасадори віддали Українську Галицьку Землю Польщі.

Брати по національности, по скитальчій недолі й по щастю, яке переживає український нарід по обох боках Збруча!

Велика світова війна, покликала до нового життя всі поневолені народи російської та австрійської держави. Маленька Фінляндія, Латвія, Литва, Чехословаччина й инші скинули ганебні для народньої чести й гідности, убийчі для розвитку народньої творчости й культури кайдани рабства. Тільки сорок-міліоновий Український Нарід далі продовжує в муках і болях виспівувати сумну пісню своєї національної трагедії, пісню гетьмана Івана Мазепи:

Ой горе тій чайці, ой горе небозі,
Що вивела чаєняток при битій дорозі.

А ті, що з чистим серцем, по по своїм силам і розумі, з мечем у руках боронили своє „Святая Святих", думку національної державности — опинились на чужині, чуйно прислухуються до відгуків боротьби на своїй Батьківщині, як Тарас Бульба прислухувався мові свого сина Остапа, якого Ляхи прилюдно катували й на смерть карали у Варшаві.

Стрільці Галицької Землі!

Горе чи радість одної частини нашого народу розшматованого Збручем, є горем чи радістю загально-українськими. — В сей день, день жалоби Українців Галича й Володимирії — находить відгук і в серцях Українців зпонад Дніпра-Славути, він є днем і нашої жалоби.

Як колись жиди над ріками Вавилонськими день своєї жалоби, день руйнування Єрусалиму ставили над усі свої радощі, та у неволі взивали до Господа, аби він не забув день Єрусалима синам Едомським, що кричали: „Руйнуйте, до тла руйнуйте його!", так і нам дні наших народніх жалоб дають глибоку й сильну підставу нестримного хотіння, жадобу боротись з нашими гнобителями аж до перемоги.

Франція, що назву „Площі Революції" за часів своєї горожанської війни, у хвилі зовнішних загроз, перемінила на „Площу Згоди", ні на одну хвилю не забувала своїх Ельзас і Льотарингії, які силою зброї відібрали були від неї Німці. Через кілька десятків років справляли Французи щорічний обхід народньої жалоби, а статуї, олицетворюючі усі провінції республики, статуї Ельзас і Льотарингії, прибрані були в жалібну чорну кирею, аж до привернення їх до своєї праматери Франції.

Болісні хвилі в життю свободолюбного народу мають глибоке значіння, бо вони перетворюють життеві обставини, причиняються до створення духових, матеріяльних і культурних сил народньої відпорности.

Стрільці!

Дні наших жалоб не можуть і не сміють бути тільки днями, в які найбільше ми відчуваємо народню поразку та захоплюємося хотіннєм, стремлінням до свободи нашого народу й до оборони національної чести.

В сі дні наше серце й розум мусять ділати в найбільшій злагоді, бо се є дні перегляду наших творчих сил, сил нації, перегляд тактики — боротьби, справлення помилок, намічення шляхів тяжкої, щоденної, визвольної праці та розпреділення сил по найслабших ділянках нашого боєвого фронту. — Тоді єднаються дійсні, реальні, здорові сили нації на життевій засаді: „Все через Народ і для Народу!"

І яка радість у такі дні охоплює трудових борців, коли після підрахунків і порівнань виказується, що боеві сили збільшились, удесятерились, та понесені криваві жертви не пропали дарма.

Багато ми пережили за сі роки, багато народньої крови пролилося і від ударів наших ворогів і від слабости наших внутрішніх сил та нашого довіря до тих, що в більшости своїй, особливо на Великій Україні, легковажили й далі легковажать свою відповідальність і перед народом і перед історією і перед своєю власною совістю.

Окружені зажерливими сусідами, що безоглядно й нахабно шматують наші землі, ми самі ще мало згуртовані й духово обєднані, замало проявили самодіяльности, відпорности й карности, а се якраз добра почва під розкладовий чинник, який грає на інстинктах раба і який свідомо чи несвідомо утворює вплив своєї диктатури над народом, часто розминаючись із життевими інтересами народу в цілому.

Але нарід побідити мусить. Запорукою тому благородна кров українського стрільця, пролита на широких просторах України по обидва боки Збруча, запорукою тому сила прокидаючогося зі сну, воскресаючого із мертвих — сила українського чорнозему.

Ви читали як умирали борці останнього повстання на Україні.

360 жовнірів, копаючи для вічного спокою собі могилу, розстрілювані з кулеметів, умирали з гимном на устах: „Ще не вмерла Україна".

Кождий нарід імена таких героїв золотими буквами вписує на скрижалях своєї історії, а вікопомні такі вчинки розбуджують совість і жадобу статися достойними своїх героїв мучеників навіть у слабодухів-рабів, що за золото матеріяльних вигод від гнобителів полишають ряди свого народу або ділають йому на шкоду.

Найже і сей день, день народньої жалоби, допоможе усім нам високо вдержати свій прапор, та чесно виконувати свої обовязки свобідних духом громадян в будуччині вольної, рівноправної в сімї народів, Української Держави.

Хай жиє українське, витривале і многострадальне племя Галича й Володимирії, хай жиє вільна Соборна Україна.

РАТОВАННЯ ЖИТТЯ ПРИ ПОМОЧИ АДРЕНАЛІНУ

У послідних місяцях кілька случаїв лічення адреналіном викликало велике зацікавлення і оповістки в ґазетах, що при помочи цего ліку можна мертвим людям привертати життя. Та „Журнал Американського Медичного Товариства'' застановляючись над діланням цего ліку, твердить, що адреналін може привернути діяльність серця, коли воно наслідком якогось удару чи нажиму перестало битись, та не може оживити цілого організму ні привернути життя тоді, коли послідувала смерть наслідком недуги, або через знищення чи ушкодження иньших важних частий тіла.

Над нирками у кождім людськім і звірячім організмі находяться дві, так звані „надниркові'' желези. Вони виділюють зі себе теч, яка ділає побуджуючо на мязи і на кровоносні проводи. Та власність тої течи була вже звісна давнійше, а у 1901-ім і 1903-ім роках хеміки винайшли були спосіб, як виробляти подібний флюїд, який має такі побуджуючі власности і назвали його адреналіном.

У 1910-ім році два німецькі лікарі робили досліди з псами, задержуючи штучно биття їх серця, а потім вприскуючи їм туди адреналін. Дійсно по такім вприсненню серце починалось знова бити і собаки повертали до життя. Та одначе у тих случаях, коли життя у них зовсім вигасло, то тоді вже і адреналін не помагав.

Підчас війни один німецький хірурґ вприснув був адреналін у серця трох смертельно ранених жовнірів. Це привернуло їх одначе лиш на деякий час до життя і вони таки померли наслідком своїх ран. Досвіди одначе продовжувано і по війні і у 1919-ім році зібрано данні про случаїв, у яких вживано адреналіну. У 15-ти случаях пацієнтів „оживлено'' та в ніоднім з них „оживлений'' не прожив довше, як 8 годин.

Щойно в 1921-ім році один німецький лікар оживив жінку, яка підчас операції „вмерла'', себто якої серце перестало битись. Зразу застасовано було масаж серця через рану, яку зроблено для операції, а коли він не помагав, вприснено адреналін. Шість мінут пройшло від моменту, коли серце задержалось до вприснення. Та вже в 10 секунд по тім серце почало знова працювати, трохи пізнійше вернув віддих а по чотирох тижнях жінку відпущено зовсім здорову зі шпиталю домів.

Подібно успішно вжив адреналіну американській лікар при посольстві в Будапешті, др. Карло Бодон. Вприсненням цего ліку у серце він вратував життя 56-літному чоловікови, який вмирав наслідком серцевого удару. По 45 секундах серце почалось знова бити а по двох годинах вернула свідомість.

Кромі того др. Бодон робив ще досліди у 90 иньших случаях і з його спостережень та зі спостережень других лікарів можна вже точно очеркнути спосіб ділання і успішність адреналіну. Отже, як вже сказано, цей лік помагає у тих случаях, де смерть загрожує наслідком насильного припинення діяльности серця. Та він є безуспішний, коли воно є ушкоджене примівом простріленє, а далі, коли смерть загрожує наслідком знищення або смертельного ушкодження якогось иньшого важного органу тіла. Рівнож адреналін не поможе у тих случаях, де не лише серце припинило свою діяльність, але вже і иньші органи завмерли, або коли організм є знищений якоюсь хворобою чи отруєю. З того видно, що того „нового і чудесного'' ліку, хоч як незвичайні є його власности, можна вжити з успіхом лиш у дуже небогатьох случаях.

РЕНИ НА АЛАСЦІ

Рени, це є звірята тої самої породи, що серни і олені. Вони живуть у північних підбігунових краях. Величиною дорівнують гуцульським коникам а з вигляду нагадують лосів. Мають лише густійшу шерсть і сильнійше розвинені ратиці, якими вигребують собі спід снігу свій корм, а іменно мох та засохші, завіяні трави. Кромі цего широкі ратиці помагають їм не западатися в снігах. Вони легко даються освоїти і стають зовсім домашніми звірятами, як у теплих околицях коні корови або мули чи осли. Головно богато ренів живе у північній Европі та на Сибірі.

Перед 33 роками не було на Аласці ні одного рена. В тім самім часі досліди американського уряду виказували, що населення Аляски, Ескімоси і Індіяни вигибають наслідком недостаточних засобів поживи. Ловля китів і морських псів переводжена добре зорґанізованими і заосмотреними в новітні прилади рибацькими компаніями Америки і Росії на стільки винищила ті звірята на побережу Аляски, що її жителі зі своїми нескладними приладами не могли дістати для себе потрібної поживи. Тодішний державний аґент освіти на Аласці Др. Ш. Джексон подорожуючи по оселях Аляски і сусідного сибірського побережа, запримітив, що на Сибірі, у таких самих кліматичних условинах і серед таких самих відносин, тамошні мешканці плекають ренів, які дають їм поживу і шкіру на одяг, та яких вони вживають, як коней, до тягнення своїх саночок та переводження свого майна. Вернувши у Вашингтон др. Джексон зібрав дорогою приватних складок невеликий фонд, всего 2,146 долярів і за ті гроші у 1891-ім році купив у Сибірі 16 а у 1892-ім ще 171 ренів і перевіз їх на Аляску. Пізнійше Конґрес призначував річно по 5 до 25 тисяч долярів на закупно тих пожиточних звірят. З тих невеличких черед число ренів розмножилось так, що сегодня є їх на Аласці около 250,-000, з чого дві третині є власністю місцевого населення, себто Індіян і Ескімосів. Вартість тих ренів обчислюють приблизно на 6,250,000 долярів.

Кромі молока, шерсти, шкіри і робочої сили, рени дають ще дуже добре мясо. Відносно цего продукту ідуть тепер старання, щоб зробити його предметом вивозу. Для того одначе треба значно ще уліпшити годівлю ренів і в тій цили закладається відповідна школа, у якій молоді Ескімоси і Індіяне будуть вчитися, як слід плекати рени. Уже тепер одначе обовязують на Аласці деякі закони відносно плекання тих звірят і примівом не можна продавати самиць ренів нікому, лиш мешканцям Аляски, а далі є обмежене вбивання самиць на мясо.

У північній і західній частині Аляски є около 200,000 квадратових миль пустарів, не покритих лісом і через острість підсоня непригожих під управу ріллі. Ті пустарі одначе можуть знаменито служити на пасовиска для ренів і по обчисленям можна-б їх там випасати около 4,000,000. Коли це вдасться зробити і годівля ренів піднесеся до цеї висоти, а дотеперішні висліди вповні оправдують такі надії, то Аляска стане одним з дуже важних продуцентів мяса, що рівночасно піднесе і добробут населення, яке, як сказано, перед трийцяти роками вигибало.